

Burgaz Örenyeri 2011 Yılı Çalışmaları Bilimsel Sonuç Raporu

1993 yılından beri yürütülmekte olan Muğla İli, Datça İlçesi, Burgaz örenyerindeki 2011 yılı arkeolojik kazı çalışmaları Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izni ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Tarihsel Çevre Değerlerini Araştırma Merkezi (TAÇDAM) ve T.C. Kültür Bakanlığı adına Prof.Dr. Numan Tuna başkanlığında gerçekleştirilmiştir. 2011 yılı çalışmaları için gerekli mali destek Kültür ve Turizm Bakanlığı, DÖSİMM bütçesinden ayrılan ödenek ile sağlanmıştır. Ayrıca Orta Doğu Teknik Üniversitesi TAÇDAM ve BAP Projeleri kapsamında Burgaz 2011 yılı çalışmaları desteklenmiştir.

2011 yılı çalışmalarında Prof.Dr. Numan Tuna başkanlığında bilim heyetine T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcisi olarak Çanakkale Müzesi'nden arkeolog Fuat Durmuş, daha sonra Bodrum Müzesi'nden arkeolog Lütfi Ekinci, ODTÜ TAÇDAM'dan Araş.Gör. Nadire Atıcı, Araş.Gör. İlham Sakarya, Elif Yıldız (arkeolog), Pınar Durgun (arkeolog), Canan Canbek (arkeolog), Sibel Öztürk (arkeolog), Burcu Taş (konservatör), ODTÜ Yerleşim Arkeolojisi Bölümü'nden Araş.Gör. Volkan Demirciler, Araş.Gör. Mina Şentek Eroğlu, Araş.Gör. Derya Baykara, ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nden Burak İlhan, Zeynep Aysu Ünal, Şelale Balambar ile ODTÜ, Hacettepe, Ankara Kocaeli ve Mersin üniversitelerinden arkeoloji, Arkeometri ve restorasyon öğrencileri Yunus Koç, Ömer İbrahim İnel, Ezgi Sevimli, Evin Algül, Esin Nur Sökücü, Dilan Bilin, Mahsum Erzik, Saliha Yeşilmen ve Yeliz Dönmez katılmışlardır. Kazı, konservasyon ve belgeleme çalışmaları değişen sürelerde ortalama 30 işçi ile yürütülmüştür.

Burgaz kazıları 2011 yılı çalışmaları sadece SE sektöründe yürütülmüştür. SE sektörünün doğusunda yer alan, kuzeyde kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu cadde, batıdan güneydoğu-kuzeybatı doğrultulu sokak ve güneyden kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu geniş düzlem-cadde ile sınırlanan yapı adasının doğu sınırının belirlenmesi ve yapı adasının ortasındaki yapılanmayı anlamak amacıyla 12.3.B, 12.3.C, 13.3.D, 13.2.A, 12.2.B, 12.2.C, 13.2.D, 13.1.A, 11.1.B, 12.1.A, 12.1.B, 11.3.A, 11.3.B, 11.3.C, 11.3.D, 10.4.A, 10.4.B, 10.4.C, 11.4.A, 11.4.B, 11.4.C, 11.4.D, 12.4.D, 10.3.B, 10.3.D ve 9.3.C açmalarında 20 Temmuz- 27 Ağustos 2011 tarihleri arasında kazı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Kazı çalışmalarına eşgüdümlü olarak L1 ve L4 limanlarında sualtı araştırmaları da gerçekleştirilmiştir. Kazı çalışmaları sonrası, 12 Ekim 2011 tarihine kadar ise Burgaz kazievinde depo düzenlemesi ve yayına yönelik çanak-çömlek analiz ve çizim çalışmaları sürdürülmüştür.

Kazı çalışmaları SE sektörü doğusundaki yapı adasının beş konut parselinde yapılanmanın açığa çıkarılmasına yönelik gerçekleştirilmiştir (Şekil 1):

BZ.11.SE.12.3.D, 12.2.B, 12.2.C 12.1.A ve 11.1.B Açmaları:

BZ.11.SE.12.3.B Açması: Yapı adasının güney sınırının belirlenmesi ve bu alandaki yapılanmanın anlaşılmasına yönelik olarak 12.3.B açmasında çalışmalar yürütülmüştür. Yürütülen çalışmalarda daha önceki yıllarda yapılan çalışmalarla ortaya çıkarılan ve yapı adasını güneyden sınırlayan kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu geniş düzlemin son kullanım evresine ait horasan düzlemi açmanın doğusunda ortaya çıkarılmıştır. Düzlemi sınırlayan parsel duvarı doğrultusunda sürdürülen çalışmalar sonucunda 50 cm genişliğinde kireç taşı bloklardan oluşan duvara alt kotlarda ulaşılmıştır (D574). Duvarın batı tarafını kapsayan alandaki çalışmalarda yoğun kaba kap parçalarından oluşan bir dolgu kazılmıştır. Alt kotlara

kadar devam ettiği saptanan bu dolgunun İ.Ö. 5. yüzyıl sonu- 4. yüzyıl başına ait olduğu ve tesviye amaçlı olduğu anlaşılmıştır. Sonuç olarak, açmada yürütülen çalışmalar ile yapı adasının güney sınırını oluşturan D574 duvarı kısmen tahrip olmuş şekilde ortaya çıkarılmıştır. Duvarın batısındaki alanda kazılan yoğun seramikli dolgunun 2010 yılı çalışmalarında 12.3.D, 11.2.C, 11.2.D ve 12.2 A açmalarında kazılan yoğun seramikli dolgularla aynı özellikte olup ve yine bu dolgular gibi bu alandaki İ.Ö. Geç 5.- Erken 4. Yüzyıla ait yeniden yapılanma sürecine ait tesviye dolgusu olduğu anlaşılmıştır.

BZ.11.SE.12.3.C Açması: 12.3.C açmasındaki çalışmalarda ilk olarak açmanın kuzeydoğusunda 2010 yılı çalışmalarında 12.2.A açmasında ortaya çıkarılan D518 duvarı doğrultusunda taşlar ortaya çıkarılmıştır. Duvarın devamı niteliğinde olan bu taşlar sadece duvarın doğu yüzüne ait olup duvarın batı yüzünün seramikli bir dolgu ile örtülmüş olduğu gözlenmiştir. Açmanın güneydoğusunda D518 duvarı ile aynı doğrultuda (Kuzeybatı-güneydoğu) fakat eksenleri ve örgü tekniği farklı bir duvar açmanın ortalarında kesintiye uğramış bir şekilde ortaya çıkarılmıştır (D575). Yaklaşık 48 cm genişliğinde olan duvarın üst kottaki taşlarının oldukça büyük ve düzgün taşlar olup, 2010 yılı çalışmalarında 11.2.C açmasında ortaya çıkarılan D514 duvarı ile aynı doğrultuda ve aynı özellikte oldukları anlaşılmıştır. Açmanın kuzeybatısında ise D518 ve D575 duvarlarına paralel uzanan ve yine 2010 yılı çalışmalarında ortaya çıkarılan D515 peristasis duvarı ile aynı doğrultuda olan D576 duvarına ait taşlar gözlenmiştir. Açmanın kuzeydoğusunda yürütülen çalışmalarda da D575 duvarına yaslanan İ.Ö. 4. yüzyıl başına ait horasanlı bir taban (F11-11) saptanmıştır. D575 ve D576 duvar doğrultularının oluşturdukları peristasis boşluğunda yürütülen çalışmalarda seramikli bir dolgu kazılmış bu seramikli dolgunun D518 duvar doğrultusunun üzerini de örttüğü, dolayısıyla bu duvarın olasılıkla İ.Ö. 4. Yüzyıl başında iptal edilmiş olduğu anlaşılmıştır. D576 duvarının batısında yürütülen çalışmalarda 2010 yılı çalışmalarında 12.3.D açmasında ortaya çıkarılan ve İ.Ö. 4. Yüzyıl başında iptal edilmiş olduğu düşünülen D533 duvar doğrultusunun üzerinin 12.3.B açmasında gözlenen yoğun seramikli dolgunun devamı tarafında örtüldüğü, dolayısıyla duvarın İ.Ö. Geç 5- Erken 4. Yüzyılda iptal edilmiş olduğu anlaşılmıştır. D575 ve D576 duvarlarının tanımladığı peristasis boşluğunda yürütülen çalışmalarda İ.Ö. Geç 6.- Erken 5. Yüzyıla ait bu duvarlardan D575 duvarının +1.05m, D576 duvarının ise +1.07m kotunda horasanlı çakıllı bir dolgu içinde askıda kaldıkları saptanmıştır.

12.3.C açmasında yürütülen çalışmalar sonucunda iki farklı konutun sınırlarını belirleyen D575 ve D576 duvarları ortaya çıkarılmıştır. D575 duvarının 11.2.C açmasında ortaya çıkarılan D514 duvarının devamı niteliğinde olduğu, ve daha önce ortaya çıkarılan D518 duvarının izleri kullanılarak kullanım gördüğü anlaşılmıştır (Resim 1).

BZ.11.SE.13.3.D Açması: 13.3.D açmasında yürütülen çalışmalara üst kotlardan itibaren yoğun Hellenistik dönem tahribat izleri saptanmıştır. Sürdürülen çalışmalar sonucunda açmanın güneybatısından kuzeydoğusuna uzanan parsel duvarı (D580) ortaya çıkarılmış, duvarın özellikle güneybatıda D575 duvarı ile köşe yapacağı alanda tahrip olduğu duvar taşlarının kısmen dağıldığı gözlenmiştir. D580 duvarının doğusunda cadde-düzlem doğrultusunda yürütülen çalışmalarda ise yine hellenistik dönemde tahrip olmuş son kullanım evresine ait çakıllı-horasanlı düzleme ulaşılmıştır.

Bu açmadaki çalışmalar sonucunda 12.3.C açmasında ortaya çıkarılan ve bir konutun batı sınırını belirleyen D575 duvarı ile olasılıkla köşe yapıp konutun doğu sınırını tanımlayan D580 duvarı ortaya çıkarılmış, fakat konutun iç mekan bölümlenmesine dair bulguya ulaşılamamıştır.

BZ.11.SE.13.2.A Açması: D575 ve D580 duvarlarıyla tanımlanan konutun iç mekan bölümlenmelerini anlamak amacıyla 13.2.A açmasında çalışmalar yürütülmüştür. 13.3.D açmasında olduğu gibi bu açmadaki çalışmalarda da Hellenistik dönem tahribat izleri ilk seviyelerden itibaren gözlenmiştir. Yürütülen çalışmalarda açmanın kuzeybatısında kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu bir iç mekan duvarı D582 ortaya çıkarılmış, duvarın özellikle açmanın kuzeydoğu tarafında Hellenistik dönem tahribatının yoğun olarak gözleendiği alanda tahrip olduğu gözlenmiştir.

Sonuç olarak bu açmada yürütülen çalışmalarla D575 ve D580 duvarları ile tanımlanan konutun Hellenistik dönemde büyük oranda tahrip edilmiş olan bir iç mekan duvarı saptanırken (D582) olasılıkla konutun doğu sınırını belirleyen parsel duvarının da yine Hellenistik dönemde (İ.Ö. Geç 3.- Erken 2. yy) tamamen söküldüğü anlaşılmıştır.

BZ.11.SE.12.2.B Açması: Batıda D575 ve güneyde D580 duvarları ile sınırlanan konutun iç mekan bölümlenmelerini anlamaya yönelik olarak yürütülen çalışmalarda açmanın ortasında içinde deniz kabuklarının kullanıldığı iri çakıllı bir düzlem saptanmış, düzlemin açmanın tamamına yayılmadığı, özellikle açmanın batı tarafında Hellenistik dönem tahribatı tarafından tahrip edildiği anlaşılmıştır. Açmanın güneybatısında 2010 yılı çalışmalarında 12.2.A açmasında ortaya çıkarılan D518 duvarına ait taşlar saptanırken açmanın kuzeybatısında bu duvarla köşe yapan ve yine 12.2.A açmasında açığa çıkarılan D519 duvarının devamı tahrip olmuş bir şekilde ortaya çıkarılmıştır. Açmanın ortasında gözlenen çakıllı düzlemin tahrip olmuş bölümünde yürütülen çalışmalarda çakıllı düzlemin hemen altından oldukça yoğun kaba kap parçaları içeren derin bir dolgu gözlenmiş, ve ele geçen seramikler ışığında bu dolgunun yaklaşık olarak İ.Ö. 6. yüzyıl 2. yarısına ait olduğu saptanmıştır. D518 duvarı kenarında yürütülen çalışmalarda ise duvarın +1.17m kotunda destek taşlarının üzerine oturduğu gözlenmiş ve duvarın İ.Ö. 6. yüzyıl sonlarında kullanım gördüğü anlaşılmıştır.

12.2.B açmasında yürütülen çalışmalar sonucunda D518-D519 ve D582 duvarlarıyla sınırlanan bir iç mekan saptanmış ve bu mekanın çakıllı düzlemi ortaya çıkarılmıştır. Çakıllı düzlem altından gelen yoğun seramikli İ.Ö. 6. yüzyıl 2. yarısı dolgusu bu alandaki yapılanmanın bu tarihlerde başladığına işaret etmektedir. 12.3.C açmasında ortaya çıkarılan ve D518 duvarı ile aynı doğrultuda olup farklı bir aksı olan D575 duvarının ise olasılıkla D518 duvarının iptalinden sonra bu duvar izi kullanılarak inşaa edildiği düşünülmektedir. Dolayısıyla D518 duvarı Arkaik dönem yapılanmasıyla ilişkiliyken D575 duvarının Klasik dönemde kullanım gördüğü saptanmıştır.

BZ.11.SE.12.2.C Açması: 12.2.C açmasındaki çalışmalara ilk seviyelerden itibaren açmanın güneydoğusunda bir tahrip alanı ve açmanın geneline yayılan Hellenistik dönem seramik parçaları gözlenmiştir. Sadece açmanın güneydoğu ve güneybatısında Klasik ve Arkaik dönem seramik parçalarının yoğunlaştığı saptanmıştır. Alt kotlarda açmanın özellikle kuzeyinde Hellenistik dönem dolgunun devam ettiği açmanın güneybatısında ise Arkaik dönem seramiklerinin yoğunlaştığı görülmüştür. Açmanın güneybatısında sürdürülen çalışmalarda yoğun olarak İ.Ö. 6. yüzyıl 2. yarısı seramik parçalarının da ele geçtiği ve 2010 yılı çalışmalarında 12.2.D açmasında ortaya çıkarılan İ.Ö. 6. yüzyıl düzlemine ulaşılmıştır. Bu alandaki çalışmalarda ayrıca 12.2.B açmasından kısmen tahrip olmuş olarak devam eden D519 duvarı yine tahrip olmuş bir şekilde ortaya çıkarılmıştır. Duvar ve İ.Ö. 6. yüzyıl 2. yarısı düzlemi açmanın güneydoğusunda üst kotlardan itibaren devam eden tahrip alanında kesildiği saptanmıştır. Açmanın güneydoğu köşesinde yürütülen çalışmalarda ise yoğun seramik içeren bir dolgu gözlenmiş, İ.Ö. 6. yüzyıl seramiklerinin yoğun olduğu bu dolgu bir tesviye dolgusu niteliğindedir.

12.2.C açmasında yürütülen çalışmalar sonucunda 12.2.B açmasında olduğu gibi Klasik dönem izlerinin çok büyük ölçüde Hellenistik dönem tahribatı nedeniyle silindiği anlaşılırken sadece açmanın güneydoğu ve güneybatısında Arkaik dönem izlerine ulaşılmıştır. 13.2.A açmasındaki D580 ve D582 duvarlarını dik kesen Hellenistik tahrip alanı açmanın güneydoğusunda kesitte görüldüğü gibi bir düzlemi de dik olarak kesmektedir. Bu düzlem olasılıkla bu alanda yer alan fakat Hellenistik dönemde tahrip olmuş olan bir duvarla ilişkili olmalıdır. Açmanın kuzeyinde yer alan ince yapılı koyu renkli ve Hellenistik dönem buluntuları içeren toprak ise 13.2.D, 13.1.A, 12.1.A ve 12.1.B açmalarında görülen ve olasılıkla Hellenistik dönem bir işlikle ilişkili olan toprak dolgusu olmalıdır.

BZ.11.SE.11.1.B Açması: Yapı adasının en doğusunda yer alan, batıda 12.3.C açmasında ortaya çıkarılan D575 ve bu duvarın devamı olup 2010 yılı çalışmalarında 11.2.C açmasında ortaya çıkarılan D514 duvarı, güneyde ise 13.3.D açmasındaki D580 duvarı ile sınırlanan konutun kuzey sınırını, ve yapı adasını kuzeyden sınırlayan kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu caddenin devamını bulmak amacıyla bu açmada çalışmalar yürütülmüştür. Açmanın güneybatı köşesinde D514 peristasis duvarının devamı ortaya çıkarılırken, duvarın konutun kuzey parsel duvarı ile köşe yaptığı ve kuzeydoğuya yöneldiği anlaşılmıştır (D578). D578 duvarının kuzeyinde ise caddenin son kullanım evresine ait horasanlı çakıllı düzlem ortaya çıkarılmıştır. Cadde düzlemindeki evleşmeyi anlamaya yönelik olarak yürütülen çalışmalarda İ.Ö. Geç 4. yüzyıl cadde düzlemi kısmen kaldırılmış ve bu düzlem altından gelen çakıl, kum ve küçük seramik parçalarının kullanıldığı İ.Ö. 4. yüzyıl ortası bir başka düzleme ulaşılmıştır (Resim 2).

BZ.11.SE.12.1.A Açması: 11.1.B açmasında ortaya çıkarılan ve yapı adasının doğusunda yer alan konutu kuzeyden sınırlayan D578 duvarının devamını görmek ve konutun kuzeydoğusundaki yapılanmayı anlamak amacıyla 12.1.A açmasındaki çalışmalar yürütülmüş, daha ilk seviyeden itibaren açmanın kuzeydoğu köşesinde kırmızı renkli, az buluntu içeren bir dolgu gözlenmiştir. Bu dolgunun D578 duvar doğrultusunu da kapsayarak ve alt kottarda genişleyerek açmanın kuzey yarısına tamamen yayıldığı saptanmıştır. Açmanın güneyindeki çalışmalarda ise açmanın güneyinden ortalarına yayılan ince yapılı koyu renkli killi, az sayıda Hellenistik dönem seramik parçalarının gözlemlendiği bir dolgu kazılmıştır; bu dolgunun 12.1.B, 13.1.A, ve 13.2.D açmalarında da devam ettiği anlaşılmıştır. 11.1.B açmasından devam eden D578 parsel duvarı doğrultusunda yürütülen çalışmalarda ise, duvarın bu açmada olasılıkla Hellenistik dönemde tahrip edilip, devam etmediği saptanmıştır. 12.1.A açmasında yürütülen çalışmalar sonucunda yapı adasının doğusundaki konutun kuzey sınırını belirleyen D578 duvarının bu alanda tahrip olduğu anlaşılmış, farklı seviyelerde kazılan kırmızı renkli toprak ile yoğun karbonlu-grimsi toprağın Hellenistik dönem atölye faaliyetleri ile ilişkili olduğu düşünüldüğünde bu alandaki Klasik döneme ait yapı evrelerinin olasılıkla Hellenistik dönemde tahrip edildiği düşünülmektedir.

BZ.11.SE.12.3.D, 12.2.B, 12.2.C 12.1.A ve 11.1.B Açmaları Genel Değerlendirme:

2011 yılı çalışmaları sonucunda SE sektöründeki yapı adasının doğusunda yer alan bir konutun mekanları büyük ölçüde ortaya çıkarılmıştır. Güneyde D580, kuzeyde D578 duvarları ile sınırlanan konutun batı sınırı 2010 yılı çalışmalarında ortaya çıkarılan D514 ve 2011 yılı çalışmalarında 12.3.C açmasında ortaya çıkarılan ve D514 duvarının devamı olan D575 duvarı ile tanımlanmıştır. Konutun doğu sınırını belirleyen duvar ortaya çıkarılamamıştır; buna göre, olası duvar doğrultusundaki Hellenistik dönem dolgularının bu alandaki parsel duvarını tahrip ettiği anlaşılmıştır. Güney ve kuzeyde cadde ve geniş düzlemle sınırlanan konut batıda bir peristasis ile diğer konuttan ayrılmaktadır. Dar uzun bir plana sahip

olduğu düşünölen konutun 3 farklı mekanı tanımlamıştır. Girişinin olasılıkla kuzeydeki caddeden olduğu düşünölen konutun avlusu kuzeyde yer almakta olup D578, D514, D519 ve tahrip olmuş olan parsel duvarları ile sınırlanmıştır. Avlu içinde batı tarafta 2010 yılı çalışmalarında 12.2.D açmasında ortaya çıkarılan kuyusu mevcuttur. Konutun güneyinde ise kapalı olduğu düşünölen iki farklı mekanı saptanmıştır. Konutun hemen hemen her alanında gözlenen Hellenistik dönem yapılanması tarafından Klasik dönem kullanım evreleri ve tabanları tahrip edilmiş olmalarına karşın, parsel duvarlarında yapılan sondajlar erken yapı katları hakkında bilgi vermiştir; 12.2.C açmasındaki İ.Ö. 6. yüzyıl sonu düzlem ile 12.2.B açmasındaki yoğun seramikli tesviye dolgusu konutun inşaa edilme evresinin olasılıkla İ.Ö. 6. yüzyıl ortası olduğunu göstermektedir.

BZ.11.SE.13.1.A, 13.2.D, 12.1.B Açmaları:

BZ.SE.13.1.A Açması: Yapı adasının doğusundaki yapılanmayı anlamak amacıyla çalışılan 13.1.A açmasındaki çalışmalarda SE sektörünün doğusunda yüzeyde görölen teras duvarına paralel alanda kızıl renkli toprak gözlenirken Hellenistik dönem seramik parçaları yoğun olarak ele geçmiştir. Açmanın güneybatı tarafında 13.2.D, 12.1.A ve 12.1.B açmalarında görölen ince yapılı killi nemli grimsi –çamurumsu toprak gözlenirken açmanın doğusundan başlayarak kuzeyine devam eden ve kuzeydoğu köşedeki teras duvarına yaslanan çakıllı, küçük seramik kırıklı bir düzlem saptanmış ve açmanın kuzeydoğu köşesinde yer alan teras duvarının bu düzlem içine oturduğu anlaşılmıştır. Açmanın güneybatısında su seviyesine kadar inilmiş ve tamamen Hellenistik dolgular kazılmıştır.

13.1.A açmasında yürütölen çalışmalarda SE sektörünün doğusunda yer alan ve yüzeyde de görölen kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu teras duvarının Hellenistik dönem dolguları içine oturduğu saptanırken, bu alanda Klasik dönem yapılanması ile ilişkili herhangi bir bulguya ulaşılamıştır. Bu açmada ele geçen yoğun demirci cürufları olasılıkla bu alandaki Hellenistik dönem demir atölyesine ait olmalıdır.

BZ.11.SE.13.2.D Açması: 13.1.A açması çalışmalarının devamı olarak, burada yapılan çalışmalarda açmanın tamamına yayılan Hellenistik dolgular kazılmıştır. Herhangi bir mimari ögenin ele geçmediği çalışmalarda 13.1.A ve 12.1.B açmalarında da görölen grimsi nemli dolgunun bu açmada da devam ettiği saptanmış, 13.1.A açmasında olduğu gibi Klasik dönem yapı evreleri gözlenememiştir.

BZ.11.SE.12.1.B Açması: 12.1.B açmasındaki çalışmalarda ilk seviyeden itibaren açmanın kuzeyini kapsayan alanda yine kızıl renkli toprak gözlenmiş, alt kotlarda bu toprağın açmanın doğusunu da kapsadığı görölmüştür. Açmanın güneyindeki çalışmalarda ise, 12.1.A ve 13.1.A açmalarından devam eden grimsi-çamurumsu dolgu ve Hellenistik dönem seramik parçaları saptanmıştır. 12.1.B açmasında yürütölen çalışmalar sonucunda 13.1.A, 13.2.D, 12.1.A açmalarında olduğu gibi Hellenistik dönem dolgular kazılmış, herhangi bir mimari unsura ulaşılamamış ve Klasik dönem yapı evreleri saptanamamıştır.

BZ.11.SE.13.1.A, 13.2.D, 12.1.B Açmaları Genel Değerlendirme:

SE sektörünün doğusunda yer alan teras duvarının batısında kalan 13.1.A, 13.2.D, 12.1.A ve 12.1.B açmalarında yürütölen çalışmalarda bu duvarın Hellenistik dönem (İ.Ö. Geç 3. yüzyıl-Erken 2. yüzyıl) evresine ait olduğu saptanmıştır. Bu duvar ile yapı adasının en doğusunda yer alan konutun doğu sınırını belirleyen olası duvar doğrultusu arasında kalan alanda hiçbir Klasik dönem yapılanması saptanamamıştır. 13.1.A açmasında yürütölen çalışmalarda taban

suyuna kadar inilmesine rağmen Klasik dönem evreleri gözlenememiştir. Dolayısıyla Teras duvarı ile olası parsel duvarı arasında kalan alanda Hellenistik dönem yapılanması sonucu Klasik evrelerin tamamen temizlendiği düşünülmektedir.

Bu açmalarda yürütülen çalışmalarda hemen hemen bütün açmalarda görülen kıvıll renkli toprak ve grimsi-çamurumsu ince yapıll toprak olasılıkla bu alandaki Hellenistik dönem işlikleri ile ilişkili olmalıdır. Bu açmalarda ele geçen figürin parçaları ile teras duvarı üzerinde yüzeyde bulunan figürin kalıbı bu alandaki işliğin olasılıkla bir figürin atölyesi olduğunu düşündürmektedir (Resim 3-4). Ayrıca 13.1.A açmasında ele geçen yoğun demirci cürüfları bu alanda ayrıca bir metal atölyesinin varlığına da işaret etmektedir.

BZ.11.SE. 10.4.A, 10.4.B, 10.4.C, 11.4.A, 11.4.B, 11.4.D Açmaları:

2010 yılı kazı çalışmalarında 10.5.B, 11.5.A, 10.5.C ve 10.5.D açmalarında ortaya çıkarılan güneybatıdan D552, kuzeydoğudan D545 duvarları ile sınırlanan peristasisin kuzeydoğusundaki konut yapısını anlamak amacıyla 10.4.A, 10.4.B, 10.4.C, 11.4.A, 11.4.B ve 11.4.D açmalarında çalışmalar yürütülmüştür.

BZ.11.SE.11.4.D Açması: Yapı adasının güneyinde yer alan, güneyde D562, batıda D545, kuzeyde D570 ve doğuda D581 duvarlarıyla sınırlanan konutun doğusundaki yapılanmayı anlamak amacıyla 11.4.D açmasında yürütülen çalışmalarda açmanın doğusundan kuzeyine uzanan alanda daha önce 11.4.C açmasında ortaya çıkarılan D581 duvarının devamı ortaya çıkarılırken, açmanın kuzeydoğusunda ise yine 11.4.C açmasından devam eden 120cm genişliğindeki sokağın kumlu-çakıllı üst düzlemi ile duvar kenarına yerleştirilmiş kanaletin devamına ulaşılmıştır. Yine kuzeydoğu köşedeki çalışmalarda sokağı doğudan sınırlayan D584 duvarının alt kotlardaki taşları açığa çıkarılmıştır. D581 duvarının batısında yürütülen çalışmalarda 11.4.A açmasından devam eden F11-10 horasan tabanı ortaya çıkarılmıştır. Açmanın güneydoğusunda yürütülen çalışmalarda F11-10 tabanı kısmen kaldırılmış ve bu taban altından İ.Ö. 4. yüzyıl ilk yarısına ait bir başka horasan taban (F11-33) saptanmıştır.

11.4.D açmasında yürütülen çalışmalarda güneyde D562, batıda D545, kuzeyde D570 ve doğuda D581 duvarlarıyla sınırlanan konutun doğu parsel duvarı olan D581 duvarının devamı ortaya çıkarılmış ve bu alandaki mekanı kısmen tanımlanmıştır. Konutun doğusunda yer alan mekan doğuda D581, kuzeyde D570 ve batıda 10.4.C açmasında ortaya çıkarılan kerpiç izleri ile tanımlanan D590 duvarlarıyla sınırlanmıştır. Güneyde avluya açılan bu mekan olasılıkla yarı kapalı bir mekan olarak kullanım görmüştür.

BZ.11.SE.10.4.C Açması: 10.4.C açmasında yürütülen çalışmalarda ilk seviyelerden itibaren açmanın kuzeyinde oldukça geniş bir alanı kaplayan koyu renkli toprağın gözlendiği bir tahrip alanı saptanmıştır. Açmanın güneybatısındaki çalışmalarda 2010 yılı çalışmalarında 10.4.D açmasında ortaya çıkarılan horasanlı tabanın devamı açığa çıkarılmış (F11-34) tabanın açmanın kuzeyindeki tahrip alanı nedeniyle devam etmediği saptanmıştır. Açmanın güneybatı köşesinden açmanın kuzeydoğu köşesine doğru uzanan alanda D570 duvarının devamı ortaya çıkarılmış, duvarın açmanın kuzeybatı köşesinde kesintiye uğradığı gözlenmiştir. D570 duvarı güneyinde yürütülen çalışmalarda 10.4.B açmasından devam eden İ.Ö. Geç 4. yüzyıl F11-07 horasan tabanı ortaya çıkarılmış, tabanın açmanın ortalarında D570 duvarına dik gelen kerpiç izleri ile sınırlandırıldığı izlenmiştir. Yaklaşık 60 cm genişliğinde olan bu horasanlı kerpiç izlerinin bir iç mekan duvarına (D590) ait olduğu saptanmıştır. Kısmen kaldırılan kerpiç izleri altından herhangi bir taş sırasına rastlanmamış ve İ.Ö. 5. yüzyıla ait D570 duvarını dik kesen

D590 duvarının bir iç bölme duvarı olarak inşaa edildiği, taş kullanılmadan sadece kerpiç dizisi şeklinde yükseltip olasılıkla yarı kapalı bir mekanı tanımladığı anlaşılmıştır.

Böylece, 10.4.C açmasında yürütülen çalışmalar sonucunda bu alandaki konutun bir başka mekanı daha tanımlanmıştır. 11.4.D açmasında ortaya çıkarılan mekan ile aşağı yukarı aynı büyüklükte olan mekan batıda D557, kuzeyde D570 ve doğuda D590 kerpiç duvarı ile sınırlanmakta olup 11.4.D açmasındaki mekan gibi avluya açılan, olasılıkla yarı kapalı bir mekan olarak kullanılmıştır.

BZ.11.SE.10.4.A Açması : 10.4.A açmasında yürütülen çalışmalarda 2010 yılı çalışmalarında ortaya çıkarılan peristasisi güneybatıdan sınırlayan D552 duvarının devamı ortaya çıkarılmıştır. Açmanın kuzeyindeki çalışmalarda horasan bir taban (F11-01) ve kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D570 duvarı ortaya çıkarılmış, D570 duvarının peristasisi kuzeydoğudan sınırlayan D545 duvarına kadar uzanmayıp kuzeybatıdan tahrip edildiği gözlenmiştir. D570 duvarının güneydoğusundaki çalışmalarda ise bir başka horasanlı taban (F11-02) gözlenmiş ve bu tabanın F11-01 tabanı ile çağdaş olup; D552 ve D570 duvarları ile birlikte İ.Ö. 4. yüzyıl sonunda kullanım gördüğü anlaşılmıştır. F11-02 tabanının güneydoğudan D570 duvarına paralel, kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D571 duvarı ile sınırlandığı görülmüştür. Açmanın kuzeydoğusundaki çalışmalarda D552 peristasis duvarına paralel uzanan ve D570 ile D571 duvarlarını kesen kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D572 duvarı ortaya çıkarılmış ve F11-02 tabanının bu duvarı örttüğü gözlenmiştir. D571 duvarının güneydoğusunda yürütülen çalışmalarda ise F11-03 horasanlı tabanı ortaya çıkarılmıştır. D571 ve D572 duvarlarının kesiştiği alanda yürütülen çalışmalarda D571 duvarının İ.Ö. 4. yüzyılın sonunda eklendiği, D572 duvarının F11-02 tabanı ile örtüldüğü belirlenmiştir.

Sonuç olarak, yürütülen çalışmalarla D570 duvarının konutu kuzeyden sınırlayan parsel duvarı olduğu, D571 ve D572 duvarının ise iç mekân duvarı olduğu gözlenmiştir. İ.Ö. 4. yüzyıl sonunda D552 ve D570 duvarlarının hala kullanım gördüğü, D571 duvarının eklenerek güneydoğudan mekânın bölündüğü ve D572 duvarının F11-02 horasanlı tabanı ile örtülerek güneydoğudan bölünen kapalı alanın kuzeydoğuya doğru genişletildiği anlaşılmıştır (Resim5).

BZ.11.SE.10.4.B Açması: Bu açmada yürütülen çalışmalarda ilk olarak açmanın kuzeyinde horasan bir taban ortaya çıkarılmış (F11-07) ve bu tabanın 10.4.A açmasında ortaya çıkarılan F11-01 ve F11-02 tabanları ile çağdaş olduğu anlaşılmıştır. Açmanın güneybatısındaki çalışmalarda ise 10.4.A açmasının güneydoğusunda ortaya çıkarılan F11-03 tabanının devamı ve D572 duvarının devamı ortaya çıkarılmıştır. Bu duvarın kuzeydoğusunda yapılan çalışmalarda bir başka horasan taban (F11-09) ortaya çıkarılmış ve bu tabanın kuzeybatıdan 10.4.A açmasında ortaya çıkarılan kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D571 duvarının ortaya çıkarılan bölümüne kadar devam ettiği gözlenmiştir. Açmanın kuzeybatısında yürütülen çalışmalarda açmanın kuzeybatı köşesinden başlayıp güneydoğu köşesine kadar kesintisiz devam eden kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu D577 duvarı ortaya çıkarılmıştır.

Sonuç olarak; D571 duvarı, 11.4.A açmasından devam eden kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu D572 duvarı ve D572 duvarına paralel kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu D577 duvarlarının iç mekan duvarları olduğu ve dikdörtgen şeklinde kapalı bir mekanı tanımladıkları anlaşılmıştır.

BZ.11.SE.11.4.A Açması: 11.4.A açmasında yürütülen çalışmalarda ilk olarak açmanın batısında daha önce 10.4.B açmasında ortaya çıkarılan F11-07 horasan tabanının devamı ortaya çıkarılmıştır. Açmanın güneyinde kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D579 açığa çıkarılmış, duvarın açmanın kuzeydoğusuna kadar devam etmediği gözlenmiştir. 2010 yılı

çalışmalarında 11.5.D açmasında ortaya çıkarılan güneydoğu-kuzeybatı doğrultulu D554 duvarının devam ettiği, 10.4.B açmasında D577 duvarı sınıra kadar gelip kesildiği gözlenmiştir.

Sonuç olarak; İ.Ö. 4. yüzyıl ilk yarısında 11.5.D açmasındaki güneydoğu-kuzeybatı doğrultulu D554 duvarı iptal edilerek D577 duvarı kullanılmaya başlanmış olmalıdır. D554 duvarı ile birlikte peristasisi güneybatıdan sınırlayan D552 parsel duvarı, kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D570 parsel duvarı, 10.4.A ve 10.4.B açmalarındaki D572 iç mekan duvarı, önceki yıl çalışılan 10.5.C, 11.5.D ve 11.5.A açmalarındaki D557, D558 iç mekan duvarları ile caddeyi sınırlayan D562 duvarlarının çağdaş olduğu düşünülmektedir. İ.Ö. 4. yüzyıl ilk yarısında D554 duvarı iptal edilerek D577 duvarının yapıldığı ve diğer duvarlarla ilişkili kullanım gördüğü, İ.Ö. 4. yüzyıl sonunda D77 duvarına kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D579 duvarının eklendiği anlaşılmıştır.

BZ.11.SE.11.4.B. Açması: Açmada yürütülen çalışmalarda açmanın güneyinde geç döneme ait kuyu çember taşları ortaya çıkarılmıştır. Açmanın doğu tarafındaki çalışmalarda ise kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu D581 duvarı ortaya çıkarılmıştır. Açmanın kuzeybatı köşesinde etrafı düzgün taşlarla çevrili, 56 cm çapında İ.Ö. 4. yüzyıla ait bir başka kuyu saptanmış ve kuyunun güneydoğudan kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D583 duvarı ile sınırlandırıldığı anlaşılmıştır. Açmanın güneydoğusundaki çalışmalarda yapı adasını güneyden sınırlayan geniş cadde-düzlemin devamı açığa çıkarılmış, bu düzlemi sınırlayan kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D562 duvarının ise tahrip olduğu anlaşılmıştır. Açmanın kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu D581 duvarının kuzeyindeki çalışmalarda sert çakıllı bir düzlem gözlenmiş, kısmen kaldırılan bu düzlem altından D581 duvarı dibinde duvara paralel olarak uzanan pışmış toprak kalıpten oluşurulmuş ve cadde düzlemine kadar uzanan bir kanalet ortaya çıkarılmıştır (Resim 6).

BZ.SE.10.4.A, 10.4.B, 10.4.C, 11.4.A, 11.4.B ve 11.4.D Açmalarında Genel Değerlendirme:

2011 yılı çalışmalarında kazılan 10.4.A, 10.4.B, 11.4.A ve 11.4.B; 2010 yılında çalışılan 10.5.B, 10.5.C, 10.5.D, 11.5.B ve 11.5.D açmalarında ortaya çıkarılan mimari unsurlar göz önüne alındığında bu alanda iki evreli bir konuta ait duvar ve tabanlar ortaya çıkarılmıştır.

1. evrede, İ.Ö. 4. yüzyıl başında, yapıyı güneybatıdan sınırlayan güneydoğu-kuzeybatı doğrultulu D545, kuzeybatıdan sınırlayan güneybatı-kuzeydoğu doğrultulu D570, kuzeydoğudan sınırlayan güneydoğu-kuzeybatı doğrultulu D581 ve güneydoğudan sınırlayan güneybatı-kuzeydoğu doğrultulu D562 parsel duvarları olarak kullanılmışlardır. İç mekân duvarları olarak, güneydoğu-kuzeybatı doğrultulu D572, kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D557, güneydoğu-kuzeybatı doğrultulu D556, kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D558, kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D583 ile bu yıl çalışılan 10.4.C açmasında ortaya çıkarılan güneybatı-kuzeydoğu doğrultulu D590 duvarları ise iç mekan duvarlarıdır. Bu evrede, D545, D570, D572 ve D557 duvarları ile; D570, D572, D577 ve D557 duvarları dikdörtgen iki farklı kapalı mekân tanımlamaktadır. Bu kapalı alanların güneydoğusunda D545, D557, D556 ve D558 duvarları ile D557, D556, D558 ve D570 duvarları kare şeklinde kapalı alanları oluşturmaktadır. Bu kapalı alanların yine güneydoğusunda D545, D558, D577 ve D562 duvarları ile sınırlanan, ön giriş olması gereken başka kapalı bir alan olduğu görülmektedir. Bu kapalı alanların kuzeydoğusunda D570, D577 ve D590 duvarlarının oluşturduğu başka bir kapalı alan ve bu kapalı alanın kuzeydoğusunda ise D570, D590 ile D581 duvarlarının oluşturduğu yarı kapalı bir alanın olduğu düşünülmektedir. Bütün bu kapalı alanlara ve yarı açık alana girişin sağlandığı, içinde kuyu olan ve girişi D562 duvarı ile sınırlanan caddeden olduğu düşünülen bir avlu mevcuttur.

2. evrede, İ.Ö. 4. yüzyılın sonunda, bu konut içinde bazı değişiklikler yapılmıştır. Konutun kuzeybatısındaki D545, D570, D572 ve D557 duvarları ile D570, D572, D557 ve D577 duvarları arası dikdörtgen şeklindeki kapalı alanların ihtiyaçlar doğrultusunda bölünmüştür; D572 duvarının kuzeybatısının F11-02 horasanlı tabanı ile örtülüp, güneybatı-kuzeydoğu doğrultulu D571 duvarı eklenilerek yeni mekânlar elde edilmiştir. Bu mekânların güneydoğusundaki D545, D557, D556 ve D558 duvarları ile D557, D556, D558 ve D570 duvarlarının oluşturduğu kare şeklindeki kapalı alanlarda da genişlemeye gidilmiş, D556 duvarı iptal edilerek 2 kare mekan tek bir mekan olarak kullanılmıştır.

BZ.11.SE.12.4.D, 11.4.C, 11.3.B, 11.3.A, 11.3.C, 11.3.D Açmaları:

BZ.11.SE.12.4.D Açması: 12.4.D açmasındaki çalışmalarda öncelikle açmanın kuzeybatısında F11-20 horasan tabanı ortaya çıkarılmıştır. Açmanın güneydoğusunda yürütülen çalışmalarda güneydoğu köşede çakıllı cadde düzlemi saptanırken caddeyi sınırlayan ve 12.3.B açmasında ortaya çıkarılan D574 duvarına ait kireçtaşı bloklar alt kotlarda açığa çıkarılmıştır. Açmanın kuzeydoğusunda 2010 yılı çalışmalarında 12.3.A açmasında ortaya çıkarılan D534 duvarının devamı saptanmış, duvarın güneybatısındaki çalışmalarda ise horasan bir taban (F11-21) izlenmiştir. Açmanın güneybatı köşesinde F11-21 tabanını tahrip ettiği gözlemlenen ağız çapı 56 cm genişliğinde olan pithos ortaya çıkarılmıştır. Bu alanda taban kısmen kaldırılarak seramikli İ.Ö. 4. yüzyıl başı taban dolgusu kaldırılmıştır. Açmanın güneybatı köşesindeki pithos olduğu düşünülen alanda kısmen derinleşilmiştir; çalışma sonucunda bu alandaki buluntunun pithos olmayıp üstüste yerleştirilmiş geniş ağızlı künkler şeklinde bir yapılanmanın olduğu gözlenmiştir (Resim 7).

BZ.11.SE.11.4.C Açması: 11.4.C açmasında yürütülen çalışmalarda açmanın güneybatısında 12.4.D açmasında ortaya çıkarılan D581 duvarının ve duvarın kuzeydoğusunda duvar boyunca döşenmiş kanaletin uzantısı ile 11.4.D açmasında gözlenen çakıllı düzlemin devamı ortaya çıkarılmıştır. Açmanın kuzeybatısındaki çalışmalarda horasan bir taban saptanmış (F11-14) ve bu taban üzerinde 7 adet gümüş sikke bulunmuştur (Resim 8-9). Açmanın doğusunda yürütülen çalışmalarda açmanın kuzeyinden güneyine kadar devam ettiği gözlemlenen F11-16 horasan tabanı saptanmış ve bu tabanın açmanın ortasında ortaya çıkarılan ve D581 duvarına paralel, çakıllı sokak düzlemini kuzeydoğudan sınırlayan D584 duvarına kadar devam ettiği anlaşılmıştır. Kısmen kaldırılan bu taban altından D584 duvarına dik uzanan bir iç mekan duvarı olan D585 duvarı ortaya çıkarılmış, duvarın kuzeydoğuya doğru tahrip edildiği gözlemlenmiştir. Sonuç olarak 11.4.C açmasındaki çalışmalarda 12.4.D açmasında ortaya çıkarılan kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu sokak düzleminin devamı ile bu sokağı sınırlayan ve dik uzanan D585 duvarının 12.3.A açmasında ortaya çıkarılan D534 duvarı, 12.4.D açmasında ortaya çıkarılan kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu caddeyi sınırlayan D574 ve D584 duvarları ile kapalı bir mekan tanımladıkları anlaşılmıştır.

BZ.11.SE.11.3.B Açması: 11.3.B açmasında yürütülen çalışmalarda öncelikle açmanın güneyinden başlayarak kuzeye doğru uzanan, 11.4.C açmasında ortaya çıkarılan F11-14 horasan tabanının devamı ortaya çıkarılmıştır. Açmanın kuzeydoğusundaki çalışmalarda 12.3.B açmasında ortaya çıkarılan ve 12.4.D açmasında da devamı görülen D534 duvarının bu alanda tahrip olduğu ve devam etmediği saptanmıştır. F11-14 horasan tabanı kısmen korunarak kuzeydoğuya doğru kaldırılmış ve 11.4.C açmasından devam eden F11-16 horasan tabanının devamı ortaya çıkarılmıştır. Açmanın batı tarafında sürdürülen çalışmalarda F11-16 tabanı altından kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu uzanan ve D584 duvarına dik gelen D586

duvarı ortaya çıkarılmış, duvarın kuzeydoğu yönünde tahrip olduğu anlaşılmıştır. Sonuç olarak, D584, D574, D534 ve D585 duvarları ve D584, D585, D534 ve D586 duvarları ile tanımlı iki kapalı mekan belirlenmiştir.

BZ.11.SE.11.3.A Açması: 11.3.A açmasındaki çalışmalarda öncelikle açmanın güneybatısında 11.4.B ve 11.4.C açmalarında ortaya çıkarılan kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu D581 ve D584 duvarlarıyla sınırlı çakıllı sokak düzlemi ortaya çıkarılmış ve bu alanın kuzeyinde tahrip gözlemlenmiştir. Açmanın kuzeyindeki çalışmalarda 11.3.D açmasının güneyinde ortaya çıkarılan F11-19 horasan tabanının devamı güneye doğru tahrip olmuş bir şekilde ortaya çıkarılmış, kısmen kaldırılan taban altından bir başka taban gözlenmiştir (F11-26). Açmanın ortasındaki çalışmalarda ise açmanın kuzeydoğusuna kadar görünür bir şekilde devam eden F11-32 horasan tabanı saptanmıştır. Sokak düzlemini sınırlayan D584 duvar doğrultusunda yürütülen çalışmalarda duvarın alt kotlardaki devamına ulaşılmış, duvarın kuzeybatı köşedeki tahrip alanı nedeniyle kesintiye uğradığı anlaşılmıştır. Sokak düzlemini batıdan sınırlayan D581 duvarı doğrultusundaki çalışmalarda ise duvarın güneybatıya döndüğü ve olasılıkla 10.4.C açmasında ortaya çıkarılan D570 parsel duvarı ile köşe yaptığı saptanmıştır. D581 ve D584 duvarlarının sınırladığı çakıllı sokak düzlemi üzerinde gerçekleştirilen çalışmalarda çakıllı sokak düzlemi kısmen kaldırılarak erken dönem çakıllı düzlemine ulaşılmış ve sokağın İ.Ö. 4. Yüzyıl ortalarından itibaren kullanıldığı anlaşılmıştır. Bu açmada yürütülen çalışmalar sonucunda yapı adasının ortasında yer alan konutun sınırları tamamen ortaya çıkarılmış konutun dört kapalı, bir yarı kapalı mekan ile bir avluya sahip olduğu anlaşılmıştır.

BZ.11.SE.11.3.C Açması: 11.3. C açmasındaki çalışmalarda öncelikle açmanın batısından başlayarak kuzey yarısı boyunca devam eden alanda 11.3.D açmasından devam eden F11-18 horasan tabanının devamı ortaya çıkarılmış, açmanın kuzeybatı köşesinde taban üzerinde gözlenen çatı kiremiti parçaları bu mekanın kapalı ya da yarı kapalı bir mekan olduğunu göstermiştir. Açmanın güneydoğusundan açmanın ortalarına uzanan alanda -2010 yılı çalışmalarında 12.3.A açmasında ortaya çıkarılan- D534 duvarı doğrultusunda duvarın tahrip olduğunu gösteren kızıl renkli horasanlı bir toprak gözlenmiştir.

11.3.C açmasında yürütülen çalışmalar sonucunda yapı adasının ortasında yer alan konutun doğusunda yer alan bir mekana ait tabanlar saptanırken, bu mekanın erken evrede -İ.Ö. 4. yüzyıl başı- kapalı bir mekan olduğu, ancak İ.Ö. 4. yüzyıl ortalarından sonra mekanı batıdan sınırlayan D534 duvarının iptal edilmesiyle yarı kapalı bir mekana dönüştürülmüş olabileceği düşünülmektedir.

BZ.11.SE.11.3.D Açması: 11.3.D açmasında yürütülen çalışmalarda öncelikle açmanın batısında 2010 yılı çalışmalarında 10.3.C açmasında belirlenen deniz kabuklu katkılı horasan tabanının devamı açığa çıkarılmıştır (F11-17). Bu tabanın güneyde 10.3.D açmasında önceki yıl ortaya çıkarılan kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D541 duvarı ile sınırlandırıldığı anlaşılmıştır. Bu duvarın açmanın ortasında açık bir şekilde kesintiye uğradığı, F11-17 tabanının da D541 duvarına yaslandığı ve duvarın bittiği alanda kesintiye uğradığı görülmüştür. Bu nedenle, bu alanda D541 duvarını dik kesen kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu olası bir duvar olduğu düşünülmüş, ancak yapılan çalışmalarda olası duvara ait taşlar bulunamamıştır. Taban dolgusunun da net bir şekilde bu doğrultuda kesintiye uğraması nedeniyle bu alandaki duvarın tahrip olduğu düşünülmektedir. Açmanın kuzeyindeki çalışmalarda ise horasan bir başka taban saptanırken (F11-18), açmanın güneyinde D541 duvarının güneyinde yürütülen çalışmalarda yine İ.Ö. Geç 4. yüzyıl bir başka horasan taban (F11-19) ortaya çıkarılmıştır.

11.3.D açmasında yürütülen çalışmalar sonucunda ortaya çıkarılan D541 duvarının yapı adasının ortasında kalan ve güneyde D574, doğuda D515 ve onun devamı olan D576, kuzeyde D517 ve batıda D584 duvarı ile sınırlanan konutun kuzeyindeki yarı kapalı alanı tanımlayan duvar olduğu saptanmıştır. Bu duvar aynı zamanda yapı adasının kuzeyinde yer alan konutun da güney sınırını belirlemektedir. Kuzeydeki bu konutun doğu sınırını belirleyen duvar D541 duvarı ile köşe yapan, 11.3.D açmasında ise sadece negatifi saptanan duvardır. Böylece kuzeydeki konutun güney ve doğu sınırını belirleyen bu duvarlar ortadaki konut tarafından da kullanılmış olmalıdır. Yapı adasının ortasında yer alan konutun girişi olasılıkla kuzeydeki caddededir. Kuzeyde geniş bir avlusu olan konutun batısında bir yarı kapalı mekanı ve olasılıkla bu mekandan girişi sağlanan iki kapalı mekanı mevcuttur. Konutun doğusunda ise batıdaki kapalı mekanlara göre daha büyük iki kapalı mekanı bulunmaktadır.

BZ.11.SE.10.3.D, 10.3.B, 9.3.C Açmaları:

BZ.11.SE.10.3.D Açması: 2010 yılı çalışmaları ile batıdan D523, güneyden D549-541 duvarları ile sınırlandığı anlaşılan konutun kuzeyindeki yapılanmayı anlamak amacıyla yürütülen çalışmalarda 9.3.C açmasından devam eden İ.Ö. Geç 4. yüzyıla ait horasan tabanı (F11-29) açmanın tamamına yayılmış bir şekilde gözlenmiştir. Açmanın güneydoğusunda F11-29 tabanı kısmen kaldırılmış ve 2010 yılı çalışmalarında 10.3.C açmasında ortaya çıkarılan İ.Ö. 4. yüzyıl ortası horasan tabana ulaşılmıştır (F11-36). 10.3.A açmasından devam eden D550 duvar doğrultusunda yürütülen çalışmalarda büyük ölçüde tahrip olmuş duvar taşları ortaya çıkarılırken; D550 duvarını dik kesen ve 2010 yılı çalışmalarında 10.3.C açmasında ortaya çıkarılan kuzeydoğu-güneybatı doğrultulu D538 duvar doğrultusundaki çalışmalarda duvarın üst kotlardaki taşlarının F11-29 tabanı ile örtüldüğü ve büyük ölçüde alt kotlara kadar tahrip edildiği anlaşılmıştır (Resim 10). Bu doğrultuda yürütülen çalışmalarda doğrultunun kuzey kesitinde görülen deniz kabuklu taban dolgusunun açmanın kuzeydoğusunda net bir şekilde kesilmiş olması bu alanda D538 duvarına dik gelen olası bir iç mekan duvarını işaret etmektedir.

BZ.11.SE.10.3.B Açması: 10.3.B açmasında yürütülen çalışmalarda üst kotlardan itibaren açma genelinde yoğun tahrip gözlemlenmiştir. Açmanın kuzeybatısında 11.3.A açmasından devam eden döküntü taşların kaldırılmasıyla geç dönem bir kuyuya ait taşlar ortaya çıkarılmış, kuyunun 10.3.A açmasında ortaya çıkarılan D563 duvarını tahrip ettiği gözlenmiştir.

BZ.11.SE.9.3.C. Açması: Açmanın güneyinden başlayarak kuzeyine doğru ilerleyen alanda 2010 yılı çalışmalarında 9.3.B açmasının kuzeyinde görülen horasanlı tabanın devamı ortaya çıkarılmış (F11-29), tabanın açmanın doğusunda da devam ederek 10.3.D açmasında olduğu gibi D550 duvar doğrultusunun üzerini de kapladığı gözlenmiştir. Açmanın kuzeyinde yürütülen çalışmalarda D550 duvarı ile cadde kenarındaki olası parsel duvarının köşe yaptığı alanda yoğun in-situ kaplar gözlenmiş (Resim 11), İ.Ö. 4. yüzyıl ortasına ait amphora ve olpelerin yoğun olarak görüldüğü bu alanda çatı kiremiti parçalarının da gözlenmesi bu alanın kapalı bir mekan olduğuna işaret etmektedir (Resim12-13). Yoğun buluntuların ele geçtiği bu alanda gözlenen yoğun karbon, deniz kabuğu, salyangoz kabukları ve kemik parçaları bu alanın olasılıkla depolama alanı olarak kullanıldığını düşündürmektedir. Kaldırılan bu buluntuların altta killi-horasanlı bir taban üzerine oturdukları anlaşılmıştır (F11-30). Açmanın kuzeybatısındaki çalışmalarda caddeyi sınırlayarak konutun kuzey sınırını belirleyen parsel duvarına (D587) ulaşılmış, kuzeydoğudaki çalışmalarda ise F11-29 tabanı altından gelen D550 duvarı ortaya çıkarılmıştır (Resim 14). D550 ile D587 duvarlarının köşe yaptığı alanda

yürütülen sondaj çalışmaları sonucunda D587 duvarının +1.37m, D550 duvarının ise +1.19m kotunda horasanlı dolgu içinde askıda kaldıkları anlaşılmıştır.

10.3.D ve 9.3.C açmalarında yürütülen çalışmalar sonucunda yapı adasının kuzeyinde yer alan konutun sınırları ve iç mekanları büyük ölçüde ortaya çıkarılmıştır. Konutun güneyde D541 ve 549, batıda D523, kuzeyde D587 ve doğuda 11.3.D açmasında sadece negatif ile tanımlanan bir duvar ile sınırlandırıldığı anlaşılmıştır. Konutun güneyinde 10.4.C, 10.4.D ve 10.3.B açmalarında ortaya çıkarılan içinde bir kuyusu bulunan ve olasılıkla 11.4.C ve 11.4.D açmalarında ortaya çıkarılan çıkmaz sokak olarak nitelendirilen sokaktan girişi olan bir açık mekanı bulunmaktadır. Konutun kuzeyinde ve batısında dört kapalı mekanı mevcuttur. Bu mekanlardan kuzeybatıda yer alan mekanın 9.3.C açmasındaki çalışmalarda ortaya çıkarılan in-situ buluntular ışığında bir depolama alanı olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Konutun güneydoğusunda yer alan uzun mekan olasılıkla sokaktan girişi olan yarı kapalı bir mekan olarak kullanılmış olmalıdır.

Burgaz Örenyeri Limanlarında Sualtı Çalışmaları:

2011 yılı sualtı çalışmaları Burgaz kazı heyeti üyesi sualtı arkeolojisi uzman ve öğrencilerinden oluşan Brock Üniversitesi'nden Dr. Elizabeth S. Greene başkanlığındaki ekip* tarafından yürütülmüştür. Burgaz Limanlarında kullanılan teknolojiyi, limanların farklı amaçlar için kullanılıp kullanılmadığını anlamak üzere liman kalıntılarını belgelemek, haritalamak ve limanların yoğun olarak kullanıldıkları dönemleri saptamak üzere liman tabanlarında görülen seramiklerin belgelenmesi amacıyla sualtı çalışmaları yürütülmüştür (Resim 15). Sualtı çalışmaları L1 ve L4 limanlarında sistematik yüzey taraması ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmalarda L1 ve L4 limanlarındaki görünürde olan duvar kalıntıları, doğal kayalar ve ilişkili yapılanmalar çizimleri yapıp fotoğraflanarak belgelenmiştir.

L1: L1 limanında yürütülen çalışmalarda yapıların limanın doğal korunağına uygun olarak genişletildiği anlaşılmıştır. Limanın görünen maksimum ölçüleri kıydan limanın açılışına kadar olan kısmı 60 m, genişliği ise 10-15m'dir. L1 limanının diğer antik limanlar gibi kıyı şeridinin arkasında kalan alçak alanları kapsayacak şekilde yapıldığı saptanmıştır. Bu limanda görünürdeki kesme duvar kalıntıları, büyük doğal kayalar ve moloz belgelenmiştir. Liman içinden ve çevresinden ele geçen seramik buluntular Hellenistik Dönem öncesi kullanımına dair ip uçları vermektedir.

L1 ve L4 limanları arasında 195m uzunluğunda, günümüz kıyı şeridinden 45m uzaklıkta başlayan uzun doğal bir taş dizisi saptanmıştır. Lodos rüzgarlarına karşı mükemmel bir koruma sağlayan duvar aynı zamanda meltem rüzgarları sırasında gemiler için demirleme noktasını da oluşturmaktadır. Duvarın güney ucunda az sayıda Hellenistik döneme ait buluntular ele geçerken, kuzey uca doğru ise buluntu sayısının arttığı ve buluntuların Roma ve Geç Roma dönemine ait oldukları saptanmıştır.

L4: L1 limanından daha büyük olan L4 limanının kıydan uzunluğu 200m, genişliği ise 300m'den fazladır. Limanın güney mendireği deniz duvarına dayanmaktadır, geniş kesme

* Dr. Justin Leidwanger, Asaf Oron, Amanda Angelone, Tarah Csaszar, Susan Grouchy, Lana Radloff, Samantha Rohrig, Elizabeth M. Stoesz, Christian Wilson, Benjamin Winnick

duvarlar en az iki yönde yığılmıştır. L4 ve deniz duvarı arasındaki kesişimden sonra mendirek deniz yönüne doğru devam etmektedir. Mendireğin sonundaki taş molozlar buradaki bir çeşit yapıya işaret etmektedir. Suyun içinde net bir şekilde görülebilen ve mendireğin sonunda deniz yönünde bulunan geniş kayalar ve molozlar rüzgar ve dalgalardan korunma sağlamaktadır. L4 limanında gözlenen en erken buluntular Hellenistik döneme aittirler (İ.Ö.3. – 2. Yüzyıllar). Kuzey mendireğinden 50 m uzakta görülen moloz konsantrasyonu ve Geç Roma 1 ve Geç Roma 2 amphora parçaları olasılıkla İ.S. 5. yy ya da İ.S. Erken 6.yy'a tarihlenen bir batığa işaret etmektedir. Seramik buluntular limanın 800-900 yıl boyunca kullanım gördüğünü göstermektedir. Limanın en uzun kullanım aşamasından ele geçen seramikler bu sürenin 800-900 yıl olduğunu göstermektedir.

Çevre Düzenleme, Restorasyon-Konservasyon ve Arkeobotanik Çalışmaları:

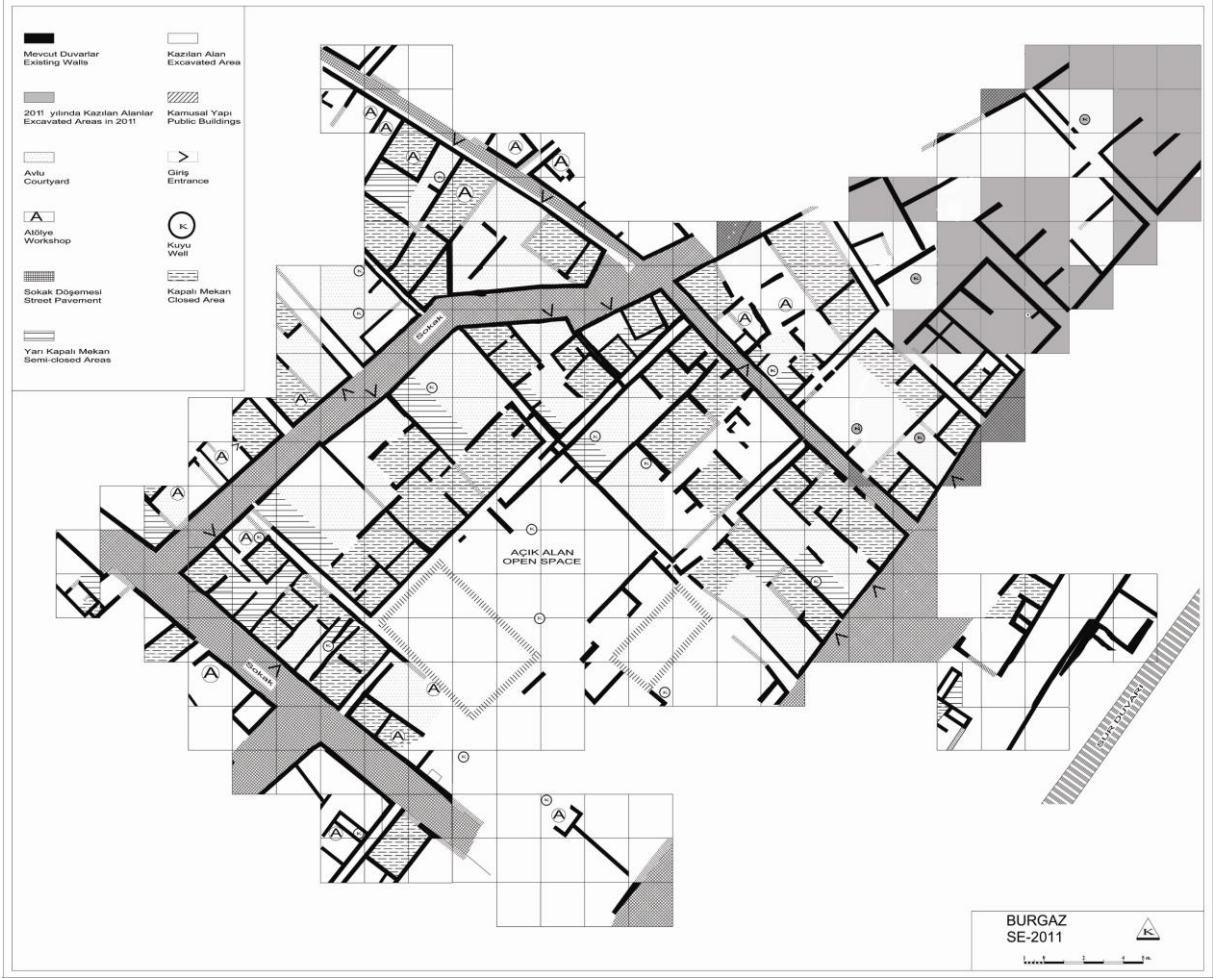
SE sektöründe kazılan alanlarda çevre düzenlemesi için kazı ve yüzey tarım topraklarının atılması sağlanmış ve örenyeri'nin doğal görünümünün korunması sağlanmıştır, ayrıca kazılan alanlar dikenli tel çitler ile çevrilerek koruma altına alınmıştır. Önceki yıllarda kazılan alanların bozulan çitleri (SW ve NE sektörleri) onarılmıştır.

Kazıevi deposunda bulunan etüdüklük ve diğer buluntuların rafları büyük ölçüde yeniden düzenlenmiş, temizlenmiş ve listelenmiştir. Gelecek yıl kazı sezonu döneminde geri kalan rafların da aynı şekilde yeniden düzenlenmesi ve temizliğinin yapılması kazı başkanlığı tarafından planlanmaktadır.

2011 yılı kazı sezonunda toplam 39 eserin restorasyon ve konservasyon işlemleri yapılmış ve müzeliik eser niteliğinde olan bu buluntular Marmaris Müzesi'ne teslim edilmiştir.

Mekan kullanımı ve beslenme alışkanlıklarının belirlenmesine yönelik olarak Arkeobotanik degerlendirmelerde kullanılacak kalıntıları elde etmek amacıyla SE sektöründe yürütülen çalışmalarda kazı seviyelerinin ilgili olabileceği düşünülen yerlerinden alınan toplam 99 adet toprak örneği yüzdürme (floatation) methodu ile çalışılmıştır. Mikromorfolojik çalışmalar yapmak üzere alınan 28 adet toprak örneği ve suda yüzdürme tekniğiyle yıkama sonucu elde edilen veriler laboratuvar ortamında incelenmek üzere Orta Doğu Teknik Üniversitesi Arkeoloji Müzesi'ne getirilmiştir.

Prof.Dr. Numan Tuna

Şekil 1

Resim 1

Resim 2

Resim 3

Resim 4

Resim 5

Resim 6

Resim 7

Resim 8

Resim 9

Resim 10

Resim 11

Resim 12

Resim 13

Resim 14

Resim 15